

עלון סיפורים להלכה שלמה

ערש"ק פרשת בראשית תשע"ז

עלון מס' 33

בס"ד

שבת תשובה חלק ד'

תקציר הפרקים הקודמים

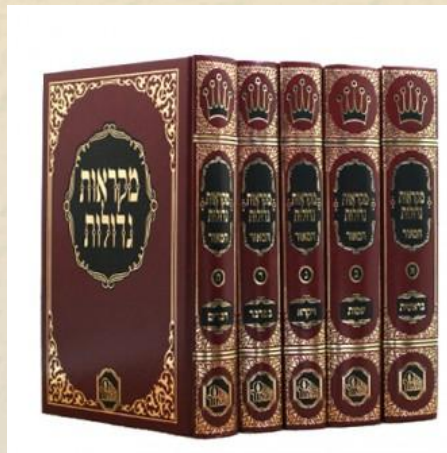
הנערים יצאו לחופשת סוף שנה, גנבים שבאו לפרוץ לחממות של אלעזר, דודו של מתן, שברו את החממות, ולכן היה צורך לקטוף את הירקות במהירות, לפני שיתקלקלו ע"י השמש, הבחורים התנדבו לסייע במשימה, כאשר הנערים התכוננו לחזור לשבת לביתם עלתה בעיה, שכן היה צורך להשלים מניין בגבעה הסמוכה למושב, לאחר תפילת שחרית יצאה החבורה לסיור במושב ושמעה שיעור בהלכות ארבעת המינים כשחזרו מן הסיור שאלו הנערים את הרב מרדכי אם יוכל להעביר להם שיעור אחר הצהרים אך הרב מרדכי ענה שיש עליו להספיק לסיים משהו לפני תפילת מנחה

במנגינה שהיתה נשמעת להם מוכרת, הם התקרבו בלט והבחינו כי הרב מרדכי קורא את פרשת השבוע, במנגינת קריאת התורה, פסוק פסוק ובין כל פסוק הוא קרא בקול משהו בלתי מובן שהיה נשמע להם כארמית, הבחורים לא רצו להפריע לרב מרדכי, לכן כל אחד מהם ניגש לספרייה שבה היו מונחים ספרים לרוב וכל אחד לקח לעצמו ספר והתיישב ללמוד לעצמו,

לאחר זמן ממושך הרב מרדכי סיים את קריאתו, הוא קם וניגש להחזיר את הספר שבו למד למקומו, ואז הבחין הוא בנערים שישבו ולמדו, עידו ניגש לרב מרדכי ואמר "הרב יש לנו שאלה" – "כן בבקשה, אני שומע, עכשיו אחרי שסיימתי לקרוא את סדר שמו"ת יש לי זמן לשאלות" – "סדר שמו"ת???" התפלא עידו "הרי עכשיו אנחנו קוראים בספר דברים" – "צודק!!" חייך הרב מרדכי "שמו"ת במקרה דנן הם ר"ת של שניים

מקרא ואחד תרגום, כלומר זהו סדר לימוד שבו קוראים פעמיים את הפסוקים של פרשת השבוע, המופיעים בתורה, ופעם אחת קוראים את תרגום אונקלוס, המובא בחומשים, שעפ"י ההלכה יש לקרוא בכל שבוע" – "מוזר לא שמעתי על זה קודם" אמר עידו – "כן אתה צודק, הרבה אנשים לא מודעים להלכה הזו, והם חושבים שזו רק הנהגה טובה, אך כדאי לדעת שזו ממש הלכה לקרוא שניים מקרא ואחד תרגום, המקור לדבר מובא במסכת ברכות דף ח' ע"א – "לעולם ישלים אדם פרשיותיו עם הצבור שנים מקרא ואחד תרגום שכל המשלים פרשיותיו עם הצבור מאריכין לו ימיו ושנותיו" – "וואו עד כדי כך זה חשוב, שמקבלים על זה כזה שכר?" התפעל עידו – "כן, וכך גם נפסק בשולחן ערוך" אישר הרב מרדכי "וכך נאמר שם "אף על פי שאדם שומע כל התורה כולה כל שבת בצבור, חייב לקרות לעצמו בכל שבוע פרשת אותו השבוע שנים מקרא ואחד תרגום". (שו"ע או"ח סימן רפה) – "אז איך עושים את זה?" שאל עידו – "שאלה מצויינת" נענה הרב מרדכי "וכך מובא

הנערים מאד התפלאו, מה יש לרב מרדכי לסיים דווקא עד תפילת מנחה, וכל מנוחת הצהרים הבחורים היו טרודים בכך "אוף אני ממש סקרן לדעת, מה יש לרב מרדכי לעשות?" רטן אליאב – "אולי זה איזה דבר סודי?" הציע נתן – "שטויות" אמר מתן "אם זה היה דבר סודי הוא לא היה אומר שזה קשור לתפילת מנחה" – "גם אני חושב כך" אמר עידו – "חברים, יש לי רעיון" אמר נחום "אם ממילא אנחנו לא נחים, אולי פשוט נלך ונבדוק מה עושה הרב מרדכי" – "רעיון כביר" הכריז אליאב – "אתה חושב שזה יפה לבלוש אחרי הרב?" שאל אליהו – "זה לא בדיוק לבלוש" הצטדק נחום "פשוט נעשה סיבוב סתמי במושב, ואם נזכה לראות את הרב מרדכי הרווחנו, ואם לא, נשאר בסקרנות שלנו, וחוף מזה" הוסיף נחום "אתה לא זוכר שלמדנו על תנאים גדולים שעקבו אחרי הרבנים

שלהם באמרם שע"י כך הם לומדים כיצד יש עליהם להתנהג, כי כל מעשיהם של הרבנים תורה היא ומהם צריך ללמוד, וזה אפילו נחשב בתור לימוד תורה" – "לא נראה לי" אמר עידו "ללמוד תורה זה רק בשיעור או שלומדים מספר ולא כשמתכילים על משהו" עידו אמר נחום – "אני לא אתווכח איתך, פשוט כשנפגוש רב מרדכי נשאל אותו" – "מסכים" אישר עידו – "טוב נחום, אותי שכנעת" אמר אליאב בנימת צחוק – "אז קדימה בואו נצא" – "ברור שהוא שכנע אותך" קרא מתן לעומתו "הרי מלכתחילה היית סקרן לדעת מה עושה הרב מרדכי" אחר הוסיף "בכל מקרה הטענות של נחום נשמעות גם לי צודקות" – "אז להיכן נלך?" – "אני חושב" אמר נתן "שכדאי שניגש קודם לבית המדרש, נראה לי כי שם הסיכוי למצוא את הרב מרדכי הוא הטוב ביותר" וכל החבורה יצאה לכיוון בית המדרש, ובאמת, כאשר נכנסו הנערים פנימה, הם הבחינו ברב מרדכי יושב בפנינת בית המדרש, כשספר פתוח לפניו, והוא קורא מתוכו

–"הרב" שאל נחום "מתי הכי טוב ללמוד תורה?" –"שאלה טובה מאד נחום" ענה הרב מרדכי "זמן לימוד תורה הוא ביום ובלילה שנאמר "והגית בו יומם ולילה" (ש"ע ס"א) והרוצה לזכות לכתרה של תורה יזהר בכל לילותיו (ערביו) ולא יאבד אפילו אחד מהם בשינה, באכילה ושתייה ושיחה וכיוצ"ב אלא בדברי חכמה ותלמוד תורה (ש"ע סעי' כ"ג) וצריך האדם לקבוע עת ללימוד תורה, וצריך שאותו זמן יהיה קבוע ולא יבטלנו אף אם סבור שירוויח הרבה (ש"ע אור"ח סי' קנ"א), ואם צריך לעשות דבר נחוץ מאוד ילמד קודם לכל הפחות פסוק אחד או הלכה אחת ויעשה מה שנחוץ לו ואח"כ ישלים לימודו (משנ"ב ס"ק ד) ומאד כדאי לחבר בין היום ובין הלילה בלימוד תורה ולכן אנו מוצאים בבתי כנסיות שיעורי תורה המתקיימים בין מנחה לערבית לחבר את היום ללילה

(הלכה ברורה ס"ד)

–"הרב, ומה הכי כדאי ללמוד למי שזמנו מצומצם?" שאל מתן –"כתוב" ענה הרב מרדכי "שמצות עשה על כל אדם מישראל ללמוד תורה הלכה למעשה, כדי שידע לקיים את המצוות כהלכתן ולשמור עצמו מכל איסורי התורה, ולכן אדם שזמן לימוד תורתו מצומצם יעדיף שיעור הלכה מאשר שיעור גמרא (הליכות עולם ח"ח עמ' שלב, שלו)

וכן כדאי להשתדל ללמוד לפחות שתי הלכות בכל יום כדי שיהיה בכלל מה שאמרו: "כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן העולם הבא" (ברכי יוסף אור"ח סי' קנ"ב) ומנהג בני ספרד לזכות את הציבור בשתי הלכות בכל יום לפני סיום התפילה (ס' עבודת השם עמ' 177).

–"הרב, ומה יעשה אדם שלא הספיק ללמוד את לימודו הקבוע?" שאל נתן "מי שיש לו שיעור קבוע" השיב הרב מרדכי "שבו הוא לומד מספר דפים בכל יום ומאונס התבטל יום או יומיים מהלימוד, בלילה שאחריו צריך להשלים את הלימוד שהחסיר לפני לימודו הנוכחי, כדי שלא יתירשל ויבוא לעבור על נדרו (ללמוד בכל יום)" (פתחי תשובה שם ס"ק א)

–"הרב, ואיפה הכי כדאי ללמוד בבית או בבית כנסת?" שאל אליאב –"שאלה ממש במקום תרתי משמע" חייך הרב מרדכי וענה "נכתב כי כל הלומד בבית הכנסת או בבית המדרש לא במהרה שוכח, וכל היגע בתלמודו, בצינעא מחכים, וכל המשמיע קולו בשעת תלמודו, תלמודו מתקיים בידו אבל הקורא בלחש וכ"ש בהרהור, שוכח (ש"ע סעי' כ"ב) ומ"מ הלומד תורה ע"י הרהור או בכתיבת דברי תורה מקיים מצוות "והגית בו יומם ולילה". והמעייץ בהרהור בדברי תורה בעומק העיון נחשב ג"כ לעמל התורה ואין הכרח שייתן קולו בעוז" (יב"א ח"ד אור"ח סי' ח' אות יז-יח)

–"הרב" קרא אליהו "היה לי פעם דיון עם חבר, האם יותר טוב ללמוד לבד או בקבוצה" –"שאלה חשובה מאד, שבאמת הרבה אנשים מתחבטים בה, והתשובה לכך היא..."

במשנה ברורה יש אומרים שצריך לקרוא כל פסוק פעמיים ואח"כ את התרגום, וכן נוהגים ע"פ הקבלה, ויש אומרים שצריך לקרוא פרשייה שלמה פעמיים ואח"כ לקרוא תרגום. אך בכל מקרה צריך לקרוא פעמיים מקרא ואין יוצאים ידי חובה ע"י שמיעת קריאת התורה מהחזן, אולם, אם קורא בלחש עם החזן יוצא ידי חובה. וירא שמים יקרא גם תרגום וגם פירוש רש"י" –"ומתי צריכים לקרוא את סדר שמות?" הוסיף עידו לשאול –"לכתחילה הכי טוב זה לקרוא סדר שמות ביום שישי בבוקר לאחר תפילת שחרית, אולם מי שאין לו פנאי בזמן זה שכן יש עליו לטרוח לכבוד שבת יקרא בליל שבת, ומי שגם אז לא הספיק ישתדל לקרוא לפני תפילת שחרית של שבת ומי שממש היה אנוס ולא הספיק לפני שחרית יקרא לפני

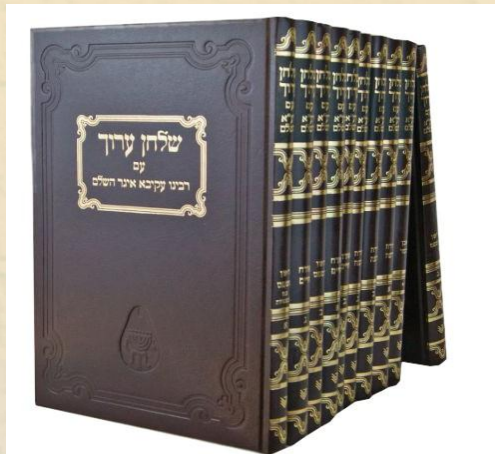
תפילת מנחה של שבת, שאז אנחנו כבר עוברים לפרשה הבאה, ולכן היות והשבת בעקבות בר המצווה לא הספקתי לקרוא את סדר שמות השתדלתי מאד להספיק לקרוא אותו לפני מנחה, וב"ה בס"ד הצלחתי, ועכשיו מה שאלתך עידו?" –"אה, נכון השאלה" אמר עידו והוסיף "עלתה לנו שאלה האם כשאדם מסתכל על מעשי הרב ללמוד ממנו כיצד יש לנהוג, זה נחשב לו בתור תלמוד תורה, או לא?" – "שאלה מקסימה" נענה הרב

מרדכי, אחר הציץ בשעונו ואמר "אתה יודע, אני רואה שיש לנו זמן עד תפילת מנחה, אז בואו ונלמד קצת הלכות תלמוד תורה, מסכימים?"

–"ברור" ענו כולם, וכולם התיישבו על יד השולחן שבקצה בית המדרש, אחר פתח הרב מרדכי ואמר "נפסק בשולחן ערוך "כל איש מישראל חייב בתלמוד תורה, בין עני בין עשיר, בין שלם בגופו בין בעל ייסורים, בין בחור בין זקן מאוד שתשש כוחו. אפילו עני המתפרנס מן הצדקה ומחזור על הפתחים ואפילו בעל אישה ובנים (ש"ע י"ד סי' רמו ס"א)

וגם מי שאינו יכול ללמוד מפני שאינו יודע כלל ללמוד או מפני הטרדות שיש לו, יתרום בעין יפה למוסדות וישיבות של תורה בלבד (ש"ע יור"ד סי' רמו ס"א) ויחשב לו כאילו למד בעצמו (הרמ"א שם) –"אה, כמו יששכר וזבולון" קרא אליאב –"בדיוק" אישר הרב מרדכי "אולם, מ"מ אדם כזה לא יתבטל לגמרי מלימוד תורה, אלא יקבע זמן ללמוד כדי שידע לקיים את המצוות וימנע מעבירות (הליכות עולם ח"ח עמ' שמ)

–"הרב, גם נשים חייבות בלימוד תורה?" שאל מתן והרב מרדכי ענה "גם נשים חייבות ללמוד את הדינים ששייכים להן, כגון: הלכות שבת, טהרת המשפחה, ברכות וכו' שכן גם הן צריכות לדעת כיצד לנהוג, אך אין הם צריכות ללמוד כמו הגברים, שכן נשים המגדלות בניהם לתורה ועוזרות לבעליהם שיעסקו בתורה, הרי הן חולקות עימם את השכר לעולם הבא (ש"ע שם סעי' ו' בהרמ"א)

העלון מוקדש השבוע לעילוי זשבת

סבנו ר' יששכר דב ב"ר אורי שורץ ע"ה (כ"ו תשרי)

דודנו ר' שלום (אולה) ב"ר ישעיהו אלכסנדרוביץ ע"ה (כ" תשרי)